

Koraalboek Leen Schippers bevat toegankelijke muziek (Cor van Dijk)

15 december 2003 Reformatorisch Dagblad

Het is zo langzamerhand een imponerende stapel: alle psalmboeken die inmiddels in omloop zijn. De oude trouwe Worp uiteraard, in drie verschillende versies, Landsman, De Vries, Van Krieken, de VOGG-koraalboeken, Sanderman, Zwart en Johan de Heer, die ook een koraalboek voor de psalmen schreef. En kortgeleden verscheen "U alleen, U loven wij", het koraalboek van Leen Schippers. Hoewel ik lang niet alles heb wat er op dit gebied te koop is, vraag ik me toch af waarom zoveel organisten nog steeds 'improviseren'.

Ik kan me niet voorstellen dat er organisten zijn die nog nooit van Leen Schippers hebben gehoord. Zijn koraalbewerkingen -in eerste instantie vooral bij Willemsen verschenen- zijn op talrijke orgels in den lande door een verscheidenheid aan organisten (inclusief Feike Asma) tot klinken gebracht. De lage moeilijkheidsgraad van de bewerkingen, gecombineerd met wat ik een lage luisterdrempel zou willen noemen, zijn daarvoor bepalend geweest. Het psalmboek dat nu voor ons ligt, vormt daarop geen uitzondering. Het ademt een echte Schippers-sfeer, gebruikmakend van het vertrouwde (Zwart/Asma-)idioom en dito vorm. Het is daarom echt een uitgave voor degenen die Schippers ook al vanwege zijn eerdere uitgaven weten te waarderen.

Schippers maakt frequent gebruik van terts- en sextparallellen. Die zijn niet verboden, maar niet iedere muzikkliefhebber is ervan gecharmeerd. Ieder componist heeft zo zijn eigen voorkeuren en dat valt zeker op als je 150 psalmen van dezelfde componist achter elkaar doorspeelt - hetgeen overigens bij geen enkel koraalboek aan te raden is, omdat ze daar niet voor zijn bedoeld. Zo maakt Schippers relatief veel gebruik van een eenstemmige inzet van het voorspel, waarbij je een fuga-achtige aanpak zou verwachten. Toch gebeurt dat niet, omdat de componist al weer snel eigen wegen gaat. Ik zou het overigens wel op prijs hebben gesteld als er wat meer gebruik was gemaakt van de (uitgewerkte) fugavorm, maar dat zal een kwestie van smaak zijn.

Wel heeft Schippers een aantal trio's als voorspel opgenomen, waarvan ik die van [Psalm 86](#) erg fraai vind. Ik weet trouwens niet hoe collega-organisten erover denken, maar in mijn ervaring zet de gemeente de samenzang vaak slecht in als ik een trio als voorspel heb genomen. Net alsof de overschakeling te groot is.

Leen Schippers heeft er een duidelijke voorliefde voor om het thema van het voorspel na de eerste expositie in kwint- of kwartligging terug te laten komen. Van deze techniek bedient hij zich veelvuldig. Bij minder bekende psalmen bewerkt de auteur vaak de hele psalmmelodie in het voorspel en daarmee geeft hij een letterlijke en te prijzen betekenis aan het woord "voorspelen". Alle 150 psalmen kregen een plekje in de bundel, dus ook de zogenaamde dubbele melodieën. Daarbij zou ik het wel op prijs hebben gesteld als de componist wat meer variatie in de toonsoort zou hebben aangebracht, zoals de psalmen 65/72, 33/67, 100/142, 17/63/70 en anderen. Het zou trouwens handig geweest zijn als er bij de psalmen een verwijzing zou zijn opgenomen naar de dubbele melodieën.

De koraalzettingen zijn zoals we ze van Schippers gewend zijn: septiemakkoorden worden niet geschuwd, al strooit Schippers er minder nadrukkelijk mee dan Willem Hendrik Zwart. Bij de voorspelen weet de componist het gevaar voor plagiaat -zowel bij hemzelf als bij anderen- behoorlijk goed te vermijden. Een heel enkele keer kom je wat bekende thema's of motieven tegen, zoals bij Psalm 103 (Chris Boss), 142 (Bonefaas) en 63 (Schippers), maar dat zijn uitzonderingen.

De bundel bevat overigens alleen voorspelen en koralen, dus geen tussen- en naspelen. Of dat als een nadeel gezien moet worden, laat ik aan het oordeel van de gebruiker over.

De Bazuin heeft er een mooie uitgave van gemaakt, mede dankzij de keurige notatie van Celesta uit Zeist. De zeldzame foutjes zoals het slotakkoord van het voorspel bij Psalm 119 waar een a ontbreekt en maat 13 van het voorspel van Psalm 146 waar de fis een f moet zijn, zij iedereen vergeven. Een kloeke uitgave die haar weg zeker zal weten te vinden.

Koraalboek Leen Schippers bevat goed in het gehoor liggende muziek.

Leen Schippers (66) schreef in twee jaar tijd de 150 psalmvoorspelen en koralen die in zijn nieuwe koraalboek staan. De uitgave, getiteld "U alleen, U loven wij", werd dit najaar gepresenteerd. Eerder verschenen verscheidene bundels met psalmvoorspelen van zijn hand.

Schippers is een bekende binnen de gereformeerde gezindte. Volgens zijn eigen inschatting staan zijn psalmbewerkingen regelmatig op vier van de vijf lessenaars in de reformatorische kerken. Het nieuwe koraalboek draagt evenals eerdere uitgaven een romantisch stempel.